

Bjälbo kyrkogård
Folkungabygdens pastorat

Föreskrifter för utformning av gravplatser

Svenska kyrkan

Folkungabygdens
pastorat

Innehåll

Allmänt	4
Föreskrifternas syfte	4
Ansökan om gravanordning.....	4
Montering och placering.....	4
Bjälbo kyrkogård	5
Typområden för gravplatser	6
Typområde 1: Variation av gravvårdar, flera äldre s.k. familjegravplatser	7
Typområde 2: Rygghäcksområde med en variation av gravvårdar	8
Typområde 3: Rygghäcksområde med lågbreda gravvårdar	8
Typområde 4: Tidigare linjegravsområde	9
Gravplatsföreskrifter för typområde 1	10
Gravplatsföreskrifter för typområde 2	13
Gravplatsföreskrifter för typområde 3	16
Gravplatsföreskrifter för typområde 4	18
Definitioner	21
Vad säger lagen?	22
Begravningslagen	22
Kulturmiljölagen.....	22
Kontaktuppgifter	23

Senast uppdaterad 2024-08-30

**Svenska
kyrkan**

Folkungabygdens
pastorat

Allmänt

Föreskrifternas syfte

- Gravplatsföreskrifterna är en beskrivning av de villkor som gäller utformandet av gravvårdar och gravvårdsanläggningar på Bjälbo kyrkogård.
- Gravvårdar monterade innan dessa föreskrifter trädde i kraft, och som avviker från nedan angivna villkor, är undantagna dessa föreskrifter. Framtida förändringar på dessa är dock inte undantagna.
- Föreskrifterna ska fungera som ett underlag för pastoratet att pröva gravvårdsansökningar och som ett stöd för anhöriga i valet av en ny gravplats.
- Gravplatsföreskrifternas syfte är att värna om kyrkogårdens kulturhistoriska värden och karaktär.

Ansökan om gravanordning

- Innan gravvård och gravanordning sätts upp ska de godkännas av Folkungabygdens pastorat.
- I bedömningen av ansökan om att montera en gravvård/gravvårdsanläggning har pastoratet en skyldighet att beakta kyrkogårdens karaktär enligt kulturmiljölagen.
- Pastoratet kan undantagsvis godkänna gravvårdar och gravanordningar som strider mot nedan angivna villkor om de bedöms ha ett särskilt högt konstnärligt eller arkitektoniskt värde. Andra särskilda skäl kan också möjliggöra undantag.
- Gravvårdens och gravanordningens utformning och text får inte vara kränkande, nedsättande eller kunna väcka anstöt hos besökare eller andra gravrättsinnehavare.
- Gravrättsinnehavaren, eller dennes ombud, ska skicka in en ansökan till Folkungabygdens pastorat. Blankett för ansökan kan erhållas via e-post eller hämtas på pastorsexpeditionen.
- Ej godkända ansökningar kan överklagas till Länsstyrelsen.

Montering och placering

- Montering ska utföras enligt Centrala gravvårdskommitténs (CGK:s) aktuella monteringsanvisningar för gravvårdar. Alla former av gravanordningar ska vara helt demonterbara och kunna tas bort.
- Gravvård och annan gravanordning placeras enligt anvisning av ansvarig personal på kyrkogården.
- Gravvårdar som ursprungligen monteras som stående får inte vid senare skede läggas ner permanent.

Bjälbo kyrkogård

Bjälbo kyrkogård har sitt ursprung från 1000-talet då den första kyrkan byggdes, en stavkyrka av trä som uppfördes strax norr om kyrkogården. På 1100-talet ersattes stavkyrkan av en stenkyrka och kyrkogården utökades kring den. Länge var Bjälbo kyrkogård en av de största i länet, vilket speglar byns tidigare betydelse och storlek. Mot slutet av 1700-talet avdelades kyrkogården så att endast den södra delen kring kyrkan kvarstod. Idag är kyrkogården inbäddad i lummig grönska och ligger mitt i Bjälbo by, där vägarna från Skänninge, Väderstad, Vadstena och Hogstad möts. Det omgivande bördiga slättlandskapet domineras av åkermark, med mindre inslag av skog- och hagmark. Trakten är rik på fornlämningar, både förhistoriska och medeltida, och är sedan länge en bygd där jordbruket utgjort en viktig näring.

Kyrkogården präglas av 1800-talets kyrkogårdsarkitektur samt av den omläggning som genomfördes kring 1900-talets mitt. Kyrkogårdsmuren och grindpartierna, trädkransen, gångarna och kvartersindelning samt de gamla gravvårdarna orienterade längs kvarterens ytterkanter är viktiga delar för kyrkogårdens äldre 1800-talskaraktär. Men runstenarna, tillsammans med kyrkans medeltida byggnadsdelar vittnar om kyrkogårdens historia som sträcker sig betydligt längre tillbaka i tiden. Av stort kulturhistoriskt värde är de bevarade gravvårdarna, några från 1600-talet, men de flesta från 1800-talets slut och senare.

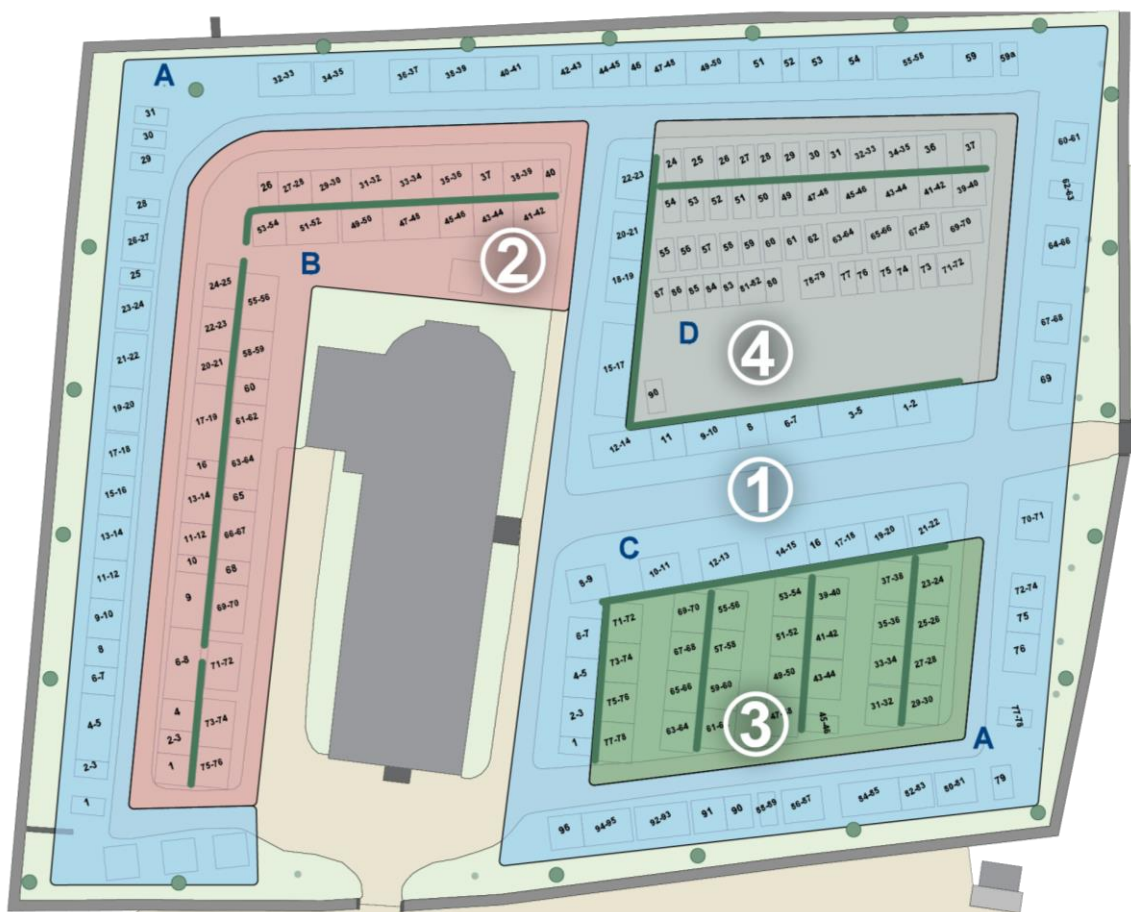
Gravkvarterens sammanhängande klippta gräsmattor och de enhetliga rygghäckarna mellan gravraderna härrör från omläggningen kring 1900-talets mitt och är typiska för den tidens rationella stilideal. Vid den tiden utfördes liknande omläggningar på många av länets kyrkogårdar. Utmärkande för Bjälbo kyrkogård är att inte någon gravplats med grusbeläggning och omgärdning sparats. Mer om kyrkogårdens karaktär och de kulturhistoriska värdena finns beskrivet i kyrkogårdens vård- och underhållsplan.

Kyrkogårdskarta: Bjälbo kyrkogård, 2024

Typområden för gravplatser

Till grund för utformningen av gravplatsföreskrifterna har gravområdenas värden och karaktärer legat, samt hur områden särskiljer sig till följd av olika tiders gravkulturer och influenser. Utifrån detta har kyrkogårdens gravområden delats in i typområden för gravplatser, där varje område har egna gravplatsföreskrifter. På många kyrkogårdar överensstämmer typområdena för gravplatser med de karaktärsområden som finns beskrivna i vård- och underhållsplanen, men inte alltid. På Bjälbo kyrkogård finns fyra typområden för gravplatser, tillskillnad från beskrivningen av kyrkogården som en enhetlig kyrkogårdsmiljö i vård- och underhållsplanen.

Kyrkogårdens typområden för gravplatser

Typområde 1: Variation av gravvårdar, flera äldre s.k. familjegravplatser

Kvarter och gravplatser som ingår i typområde 1:

Kvarter A, gravplatserna 1-96

Kvarter C, gravplatserna 1-22

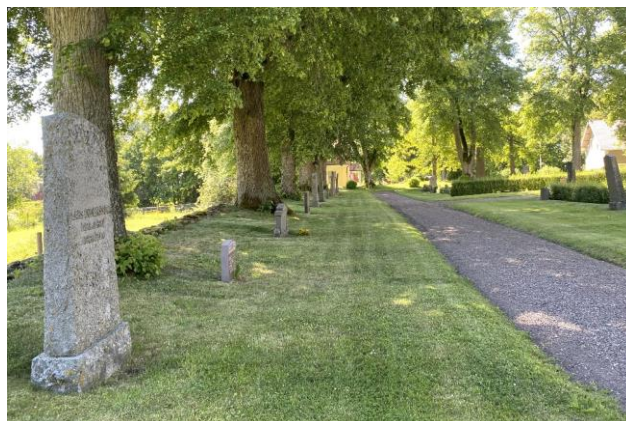
Kvarter D, gravplatserna 1-23

Inom typområdet finns en variation av gravvårdsmodeller från det sena 1800-talet och framåt. Många är högsmala i klassicistisk obeliskform eller nationalromantiskt bautastensinspirerade och med hantverksskickligt utförd inskription och dekor. Längst i nordväst finns några äldre gravvårdar av kalksten från 1600-talet.

Många av gravplatserna kommer från 1800-talets tradition med så kallade familjegravplatser, avsedda för flera familjemedlemmar. Familjegravplatserna förlades ofta längs kyrkogårdens och gravkvarterens ytterkanter, de var ofta stora till ytan och försågs vanligtvis med omgärdande låga gravhäckar eller stenramar och ytbeläggning av grus eller jord. Kring mitten av 1900-talet genomfördes en omläggning av kyrkogården varvid gravplatserna såddes igen med gräs.

Den yttre gravraden norr om kyrkan

Variation av gravvårdar längs kyrkogårdens östra sida

Bautastensliknande gravvårdar söder om kyrkan

En gravvård med nationalromantiska stildrag (t v) och en obeliskformad gravvård (t h)

Typområde 2: Rygghäcksområde med en variation av gravvårdar

Kvarter och gravplatser som ingår i typområde 2:

Kvarter B, gravplatserna 1-76

Området utgörs av två gravrader orienterade längs med rygghäcken som löper genom området och följer dess L-form. Gravvårdarna varierar från olika tider. Öster om kyrkans kor finns några högsnala gravvårdar från sekelskiftet 1900, men majoriteten har tillkommit på senare tid och då i modeller med lägre höjd. Både stående och liggande gravvårdar förekommer.

Några gravvårdar syns ovanför häcken, i övrigt är gravvårdarna av lägre modeller

Variation av gravvårdar öster om kyrkan

Typområde 3: Rygghäcksområde med lågbreda gravvårdar

Kvarter och gravplatser som ingår i typområde 3:

Kvarter C, gravplatserna 23-78

Typområdet har en enhetlig karaktär tydligt präglad av de rationella stilidealen vanliga för mitten av 1900-talet. Gravplatserna ligger i raka rader i sammanhängande gräsytor och åtskiljs av klippta rygghäckar. Även gravvårdarna är lågbreda i rektangulär form typiska från 1900-talets mitt och efterföljande decennium. På några gravplatser finns liggande gravvårdar som kompletterande gravvårdar.

Lågbreda gravvårdar framför rygghäckar

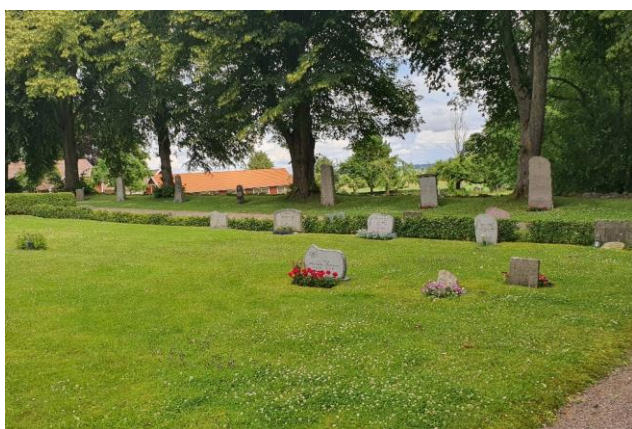
Gravvårdar från 1900-talets mitt och framåt

Typområde 4: Tidigare linjegravsområde

Kvarter och gravplatser som ingår i typområde 4:

Kvarter D, gravplatserna 24-90

Typområdet är ett tidigare linjegravsområde, ett gravskick som upphörde 1964 och de enstaka äldre gravvårdarna är numera det enda som finns kvar. Typiskt för gravvårdar i linjegravsområden är att de är små i storleken, att inskriptionen är enkel och dekoren sparsam. Dubbelgravar förekommer oftast inte, vilket ger områdena en enhetlig karaktär med täta och jämna avstånd mellan gravvårdarna. Genom dödsärtalen på bevarade gravvårdar är gravsättningsföljden ofta avläsbar, men på Bjälbo kyrkogård är gravvårdarna få till antalet och avläsbarheten är därför något otydlig. Sedan systemet med linjegravar upphörde har upplåtelse av nya gravplatser fortsatt. De senare tillkomna gravvårdarna är lågbreda rektangulära modeller från 1900-talets andra hälft. De flesta har något större storlek än linjegravvårdarna men har samma typ av enkla utformning med sparsam text och dekor, vilket gör att karaktären av linjegravsområde fortfarande är märkbar.

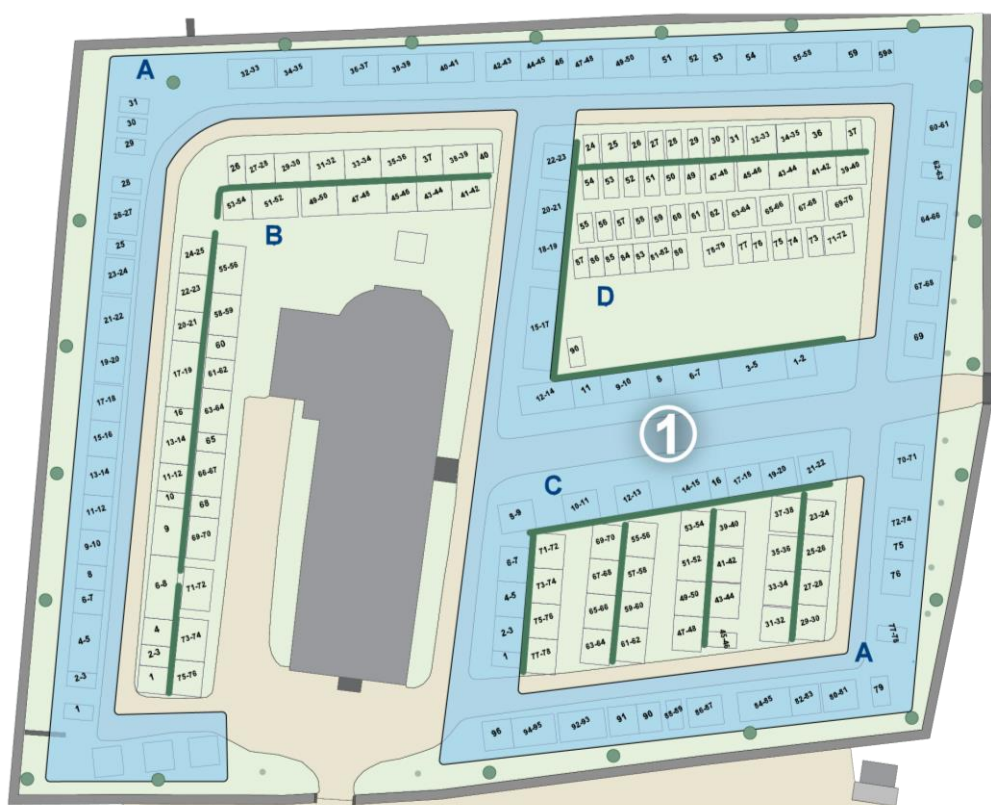

Längs den östra sidan finns lågbreda gravvårdar från 1900-talets andra hälft

I kvarterets mitt finns enstaka bevarade linjegravvårdar

Gravplatsföreskrifter för typområde 1

Föreskrifter för området

I området kan stående gravvårdar monteras. Liggande gravvård är tillåtet endast som kompletterande gravvård. Gravvård av naturstensmodell tillåts inte.

Föreskrifter för gravplatsen

Ytbeläggning

Gravplatsens ytbeläggning ska bestå av gräs eller vara belagd med grus i kombination med gravramar av naturstensmaterial. Grus ska vara i en kulör och fraktion motsvarande som kyrkogårdens rödgråa grusgångar.

Rabatt

Rabatt eller planteringslåda får anordnas invid stående gravvård. Rabatt får förses med blomsterlist av naturstensmaterial. Växter får inte planteras så att träd, häckar eller annan befintlig vegetation tar skada, exempelvis genom spridning, utskuggning, orsaka stam- eller rotskador. Inga av gravrättsinnehavaren planterade växter får vara högre än 100 cm.

Övrigt

Se även rubrik Gravanordningar.

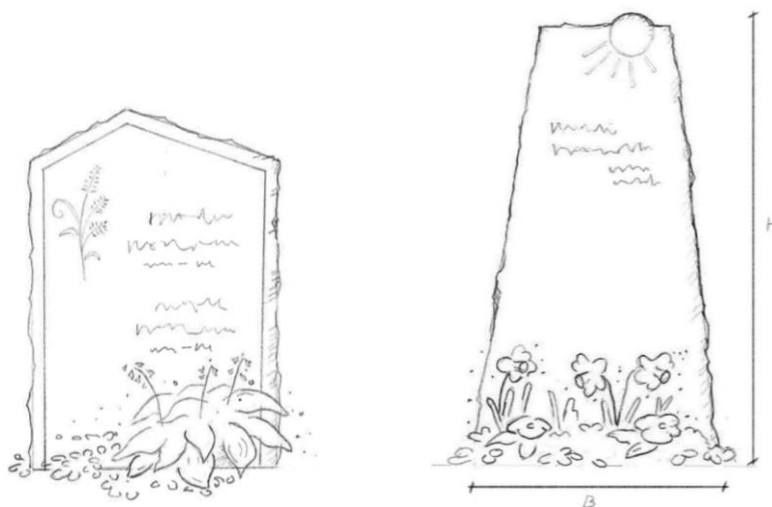
Föreskrifter för gravvården

Illustrationsbilderna nedan visar enbart exempel på utförande.

Godkänt material på gravvård är naturstensmaterial, smide, gjutjärn, glas eller trä. Utsmyckning eller text på gravvård kan utöver dessa material även vara av exempelvis brons eller koppar.

Gravvård av smide, gjutjärn, glas eller trä får målas i svart, vitt eller i dämpad naturlig kulör. Färgifyllning och förgyllning av text och mindre dekor är tillåtet. Exempel på önskad kulör ska bifogas ansökan.

Stående gravvård

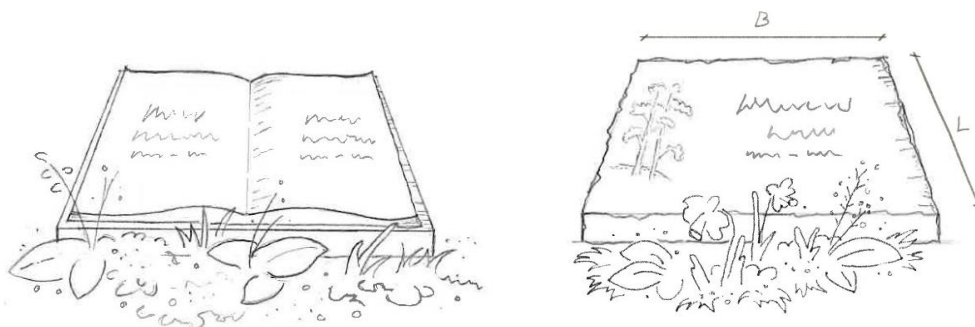
Exempel på utförande

Storlekar

Enkelgravar
Höjd min: 60 cm
Bredd max: 100 cm

Dubbelgravar och större
Höjd min: 60 cm
Bredd max: 2/3 av gravplatsens bredd

Liggande gravvård (som kompletterande gravvård)

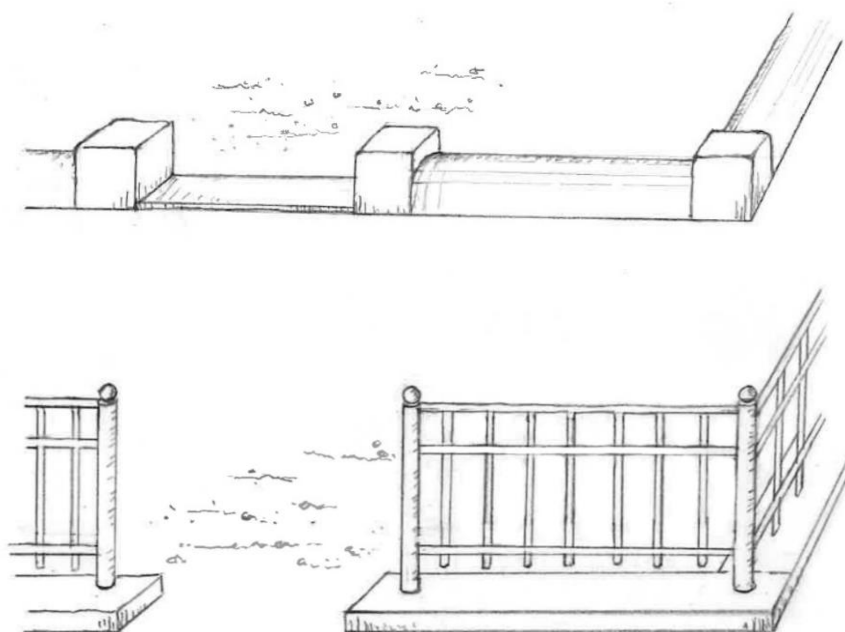

Exempel på utförande

Storlekar

Bredd max: 50 cm
Längd max: 50 cm
Tjocklek min: 10 cm

Gravanordningar (ramar och staket)

Exempel på utförande; gravram och gravram med staket

<p>Gravram</p>	<p>Gravram ska vara av naturstensmaterial i obrutna längder, dock är ett nedsänkt tröskelstycke önskvärt. Gravram ska monteras längs gravplatsens yttermått, som minst i storlek av en enkelgrav. Placeringen ska anpassas efter befintliga träd och häckar. Vid häck monteras gravram utanför häckbredden (nyklippt bredd). Monteringsarbetet får inte orsaka stam- eller rotskador.</p> <p><i>Storlek</i> <u>Höjd max:</u> 10 cm (ovan mark, in- och utsida). Dekordelar, som hörnstenar eller liknande får vara max 50 cm höga. <u>Bredd max:</u> 25 cm.</p>
<p>Staket</p>	<p>Staket ska vara av målat smide eller gjutjärn. Det ska hantverksmässigt vara av hög kvalitet och ge ett bearbetat intryck. Staket ska monteras längs gravplatsens yttermått, fristående eller på gravram. Vid häck monteras staket med minst 20 cm avstånd till häck (nyklippt). Monteringsarbetet får inte orsaka stam- eller rotskador.</p> <p><i>Storlek</i> <u>Höjd max:</u> 110 cm ovan mark.</p>
<p>Övriga anordningar</p>	<p>Andra typer av gravanordningar som ej beskrivs ovan, kan undantagsvis godkännas av pastoratet om de bedöms ha ett särskilt högt konstnärligt eller arkitektoniskt värde. Även andra särskilda skäl kan beaktas.</p>

Gravplatsföreskrifter för typområde 2

Föreskrifter för området

I området kan stående och liggande gravvård samt gravvård av naturstensmodell monteras.

Föreskrifter för gravplatsen

Ytbeläggning

Gravplatsens ytbeläggning ska vara gräs.

Rabatt

Rabatt eller planteringslåda får anordnas invid gravvård. Rabatt får förses med blomsterlist av naturstensmaterial. Växter får inte planteras så att träd, häckar eller annan befintlig vegetation tar skada, exempelvis genom spridning, utskuggning, orsaka stam- eller rotskador. Inga av gravrättsinnehavaren planterade växter får vara högre än 100 cm.

Övrigt

Se även rubrik Gravanordningar.

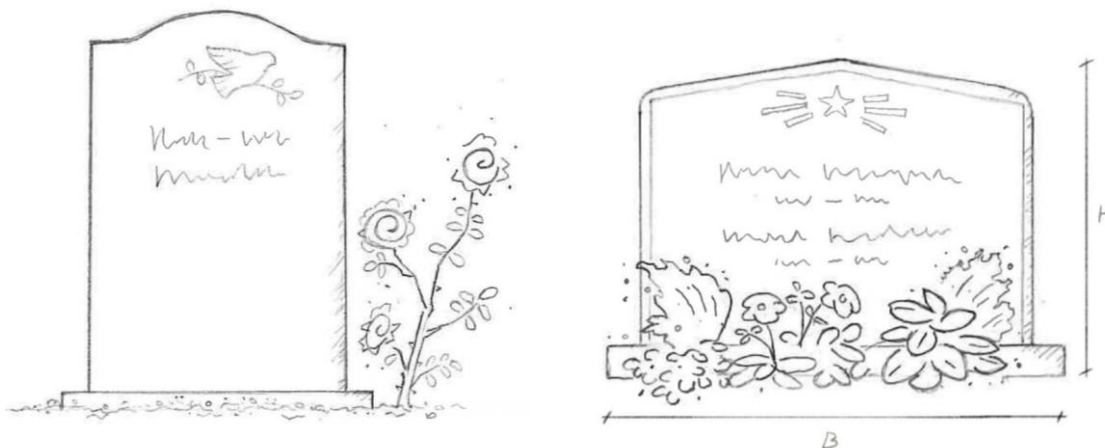
Föreskrifter för gravvården

Illustrationsbilderna nedan visar enbart exempel på utförande.

Godkänt material på gravvård är naturstensmaterial, smide, gjutjärn, glas eller trä. Utsmyckning eller text på gravvård kan utöver dessa material även vara av exempelvis brons eller koppar.

Gravvård av smide, gjutjärn, glas eller trä får målas i svart, vitt eller i dämpad naturlig kulör. Färgifyllning och förgyllning av text och mindre dekor är tillåtet. Exempel på önskad kulör ska bifogas ansökan.

Stående gravvård

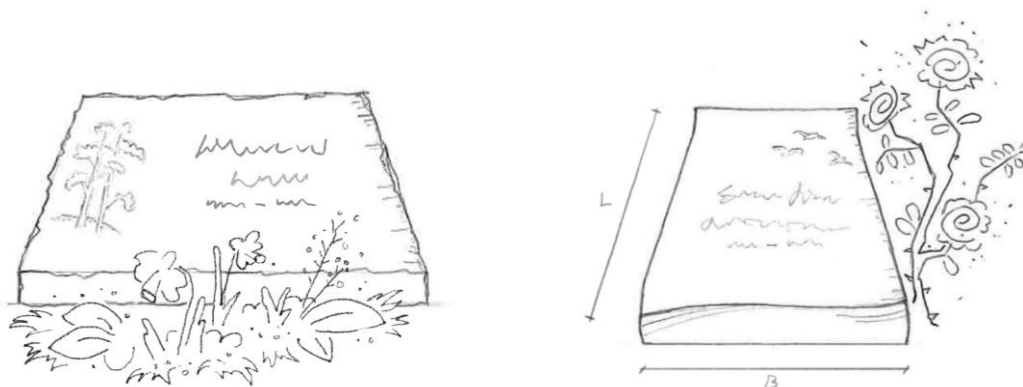

Exempel på utförande

Storlekar

Höjd max: 60 cm
Bredd max: 90 cm

Liggande gravvård

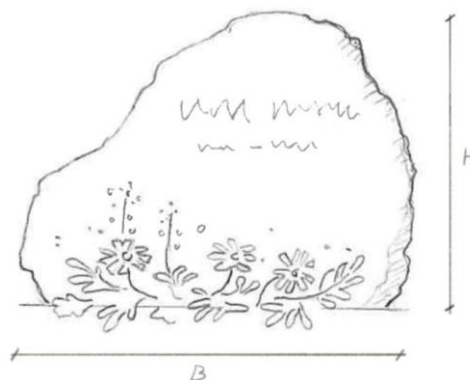

Exempel på utförande

Storlekar

Bredd max: 70 cm
Längd max: 70 cm
Tjocklek min: 10 cm

Natursten

Exempel på utförande

Storlekar

Höjd: 30-50 cm
Bredd: 30-50 cm

Gravanordningar

Inga gravanordningar annat än gravvården är tillåtna.

Gravplatsföreskrifter för typområde 3

Föreskrifter för området

I området kan stående gravvårdar monteras. Liggande gravvård är tillåtet endast som kompletterande gravvård. Gravvårdar av naturstensmodell tillåts inte.

Föreskrifter för gravplatsen

Ytbeläggning

Gravplatsens ytbeläggning ska vara gräs. Inga gravanordningar annat än gravvårderna är tillåtna.

Rabatt

Rabatt eller planteringslåda får anordnas invid stående gravvård. Rabatt får förses med blomsterlist av naturstensmaterial. Växter får inte planteras så att träd, häckar eller annan befintlig vegetation tar skada, exempelvis genom spridning, utskuggning, orsaka stam- eller rotskador. Inga av gravrättsinnehavaren planterade växter får vara högre än 100 cm.

Övrigt

Se även rubrik Gravanordningar.

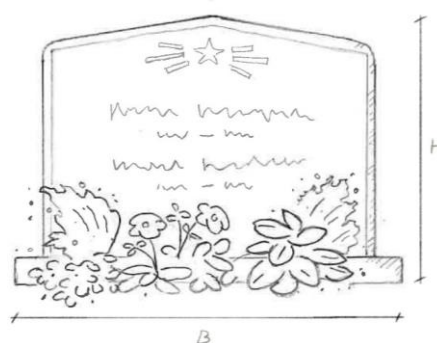
Föreskrifter för gravvården

Illustrationsbilderna nedan visar enbart exempel på utförande.

Godkänt material på gravvård är naturstensmaterial, smide, gjutjärn, glas eller trä. Utsmyckning eller text på gravvård kan utöver dessa material även vara av exempelvis brons eller koppar.

Gravvård av smide, gjutjärn, glas eller trä får målas i svart, vitt eller i dämpad naturlig kulör. Färgifyllning och förgyllning av text och mindre dekor är tillåtet. Exempel på önskad kulör ska bifogas ansökan.

Stående gravvård

Exempel på utförande

Storlekar

Höjd max: 60 cm
Bredd max: 90 cm

Liggande gravvård (som kompletterande gravvård)

Exempel på utförande

Storlekar

Bredd max: 50 cm
Längd max: 50 cm
Tjocklek min: 10 cm

Gravanordningar

Inga gravanordningar annat än gravvården är tillåtna.

Gravplatsföreskrifter för typområde 4

Föreskrifter för området

I området kan stående och liggande gravvårdar samt gravvårdar av naturstensmodell monteras.

Föreskrifter för gravplatsen

Ytbeläggning

Gravplatsens ytbeläggning ska vara gräs. Inga gravanordningar annat än gravvårderna är tillåtna.

Rabatt

Rabatt eller planteringslåda får anordnas invid stående gravvård. Rabatt får förses med blomsterlist av naturstensmaterial. Växter får inte planteras så att träd, häckar eller annan befintlig vegetation tar skada, exempelvis genom spridning, utskuggning, orsaka stam- eller rotskador. Inga av gravrättsinnehavaren planterade växter får vara högre än 100 cm.

Övrigt

Se även rubrik Gravanordningar.

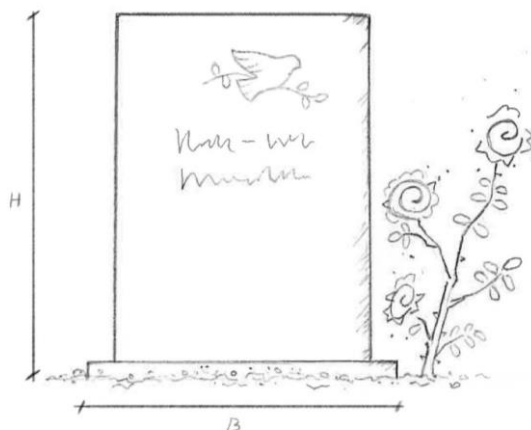
Föreskrifter för gravvården

Illustrationsbilderna nedan visar enbart exempel på utförande.

Godkänt material på gravvård är sten, smide, gjutjärn, glas eller trä. Utsmyckning eller text på gravvård kan utöver dessa material även vara av exempelvis brons eller koppar.

Gravvårdar av smide, gjutjärn, glas eller trä får målas i svart, vitt eller i dämpad naturlig kulör. Färgifyllning och förgyllning av text och mindre dekor är tillåtet. Exempel på önskad kulör ska bifogas ansökan.

Stående gravvård

Exempel på utförande

Storlekar

Höjd max: 60 cm
Bredd max: 90 cm

Liggande gravvård

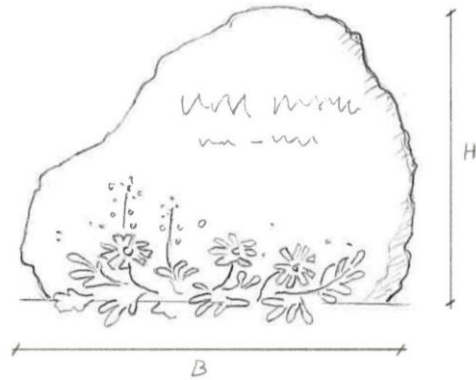

Exempel på utförande

Storlekar

Bredd max: 70 cm
Längd max: 70 cm
Tjocklek min: 10 cm

Natursten

Exempel på utförande

Storlekar	<u>Höjd</u> : 30-50 cm <u>Bredd</u> : 30-50 cm
Rabatt	Rabatt eller planteringslåda får anordnas invid gravvården. Rabatt får förses med blomsterlist av naturstensmaterial. Växter får inte planteras så att träd, häckar eller annan befintlig vegetation tar skada, exempelvis genom spridning, utskuggning, orsaka stam- eller rotskador. Inga av gravrättsinnehavaren planterade växter får vara högre än 100 cm.

Gravanordningar

Inga gravanordningar annat än gravvården är tillåtna.

Definitioner

Linjegrav	Begreppen linjegrav avser äldre typer av gravplatser för kista eller urna. Gravsättning skedde i löpande följd. Linjegravar uppläts utan kostnad och utan gravrätt. Gravsättning enligt detta system upphörde 1964.
Blomsterlist	Blomsterlist är ett tillbehör till gravanordningen eller gravvården som omger eller avgränsar planteringsytan.
Familjegravplats	Familjegravplats är en äldre benämning på en gravplats. Innehavaren köpte nyttjanderätten till gravplatsen (köpgrav). Familjegraven var avsedd för kistor och urnor och uppläts med gravrätt. Gravsättning enligt detta system upphörde 1964.
Grav	En grav är det utrymme som är ämnat för gravsättning av en avlidens stoft eller aska.
Gravanordning	Gravvårdar och andra gravöverbyggnader, stenramar, staket eller andra liknande anordningar på en gravplats.
Gravhäll	Liggande gravvård, upphöjd ovan mark.
Gravplats	Gravplats är ett bestämt område för en eller flera gravar. En gravplats är alltid inritad på gravkartan.
Gravram	En gravram omger gravplatsen och ingår i gravanordningen. Den är oftast av sten.
Gravrätt	Den rätt som gravrättsinnehavaren erhåller när en gravplats uppläts för gravsättning.
Gravvård	Gravvård är den vanligaste formen av gravanordning, kallas ofta ”gravsten”. En gravvård i sten kan bestå av en livsten, sidostenar, kapital, överliggare, pelare, sockel samt undersockel, dold sockel, gjutning, grundläggning som kan vara gjuten eller en prefabricerad monteringskonstruktion. Gravvården kan vara stående eller liggande och tillverkad av olika material. Med liggande gravvård avses bearbetad och formad gravvård, ej natursten.
Natursten	Gravvård av obehandlad natursten som har kvar sin ursprungliga form och storlek. Även stenar som har bearbetats för att efterlikna naturligt formade stenar innefattas.
Planteringslåda	Självvattnade låda avsedd för plantering av prydnadsväxter. Har ett yttre kärl med vattenmagasin och ett inre kärl för plantering.
Rabatt	En yta med matjord avsedd för plantering.
Sockel	Underjordiskt eller synligt fundament för stående gravvård.
Urngravplats	Gravplats avsedd för urnor.

Vad säger lagen?

Begravningslagen

Utdrag ur Begravningslagen (SFS 1990:1144):

2 kap. Begravningsplatser – Begravningsplatsers skick

12 § En begravningsplats skall hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum skall alltid iakttagas.

7 kap. Gravrätt – Gravanordningar m.m.

25 § Gravplatsen får förses med gravanordning, om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen.

26 § Gravrättsinnehavaren bestämmer gravanordningens utseende och beskaffenhet. Det samma gäller gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt. Upplåtaren får dock besluta de begränsningar i gravplatsinnehavarens bestämmanderätt som är nödvändig för att tillgodose en god gravkultur.

27 § Innan en gravanordning sätts upp, skall upplåtaren pröva om den är sådan att den kan tillåtas.

Kulturmiljölagen

Utdrag ur Kulturmiljölagen (1988:950):

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

3 § Kyrkobyggnader som är uppförda och kyrkotomter som har tillkommit före utgången av år 1939 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen.

I fråga om en kyrkobyggnad krävs alltid tillstånd för rivning, flyttning eller ombyggnad av byggnaden liksom för ingrepp i eller ändring av dess exteriör och interiör med dess fasta inredning och konstnärliga utsmyckning samt för ändring av dess färgsättning.

I fråga om en kyrkotomt krävs alltid tillstånd för utvidgning av tomten samt för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler, andra fasta anordningar och vegetation på tomten eller ändring av medveten gestaltning av vegetationen.

Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen ska utföras och den dokumentation som behövs. *Lag (2017:562).*

11 § I vården av en begravningsplats ska dess betydelse som en del av kulturmiljön beaktas. Begravningsplatsen ska vårdas och underhållas så att dess kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas. *Lag (2017:562).*

Observera även **12-15 §§**.

Kontaktuppgifter

Folkungabygdens pastorat
Kyrkogårdsexpeditionen
Axel Träffs gata 4
595 41 Mjölby

Telefon: 0142-552 10

E-post: folkungabygden.kyrkogard@svenskakyrkan.se

Hemsida: <https://www.svenskakyrkan.se/folkungabygden/personal-kyrkogardar>

**Svenska
kyrkan**

Folkungabygdens
pastorat

Dessa gravplatsföreskrifter har tagits fram av Folkungabygdens pastorat i samarbete med Landskapsgruppen Öresund AB. Ansvariga för arbetet har varit Stefan Weinerhall (kyrkogårdsansvarig, Folkungabygdens pastorat) och Andrea Jackelén (landskapsingenjör, sakkunnig kyrkogårdars kulturvården, Landskapsgruppen Öresund AB).